

44

საქართველოს
საბჭოთაო
კულტურის

1925 წ.

№ 4

ქართული საბჭოთაო კულტურა

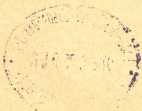
ს ა ბ ლ მ ა ნ ი ბ რ ზ ა მ მ ა ტ ე მ ლ მ ბ ა .

შ ი ნ ა ა რ ს ი

გვერდი.

1. მთიულთა საბავშვო სახლი ტფილისში—სურათი	1
2. მენახირე—ლექსი დ. ელიოზიშვილისა	2
3. პირველი დღე სკოლაში—ლ. ქიაჩელისა	4
4. სასჯელს გადარჩა—გ. ლომთათიძისა	5
5. ყვავილთა შორის—დ. თურდოსპირელისა	8
6. ლეგენდა და სინამდვილე—აკაკო გაწერილიასი	10
7. პატარა მემანუჩე—ტფილელისა	11
8. ხერხის ქარხანა—ლექსი ილია სიხარულიძისა	16
9. მელა და მგელი—(ზღაპარი) დ. ძეძამიძისა	17
10. ბოსტანი—პიესა ერთ მოქმედებად თ. ჩერქეზიშვილისა	22
11. კრელი პეპელა—ელ. ჩერქეზიშვილისა	27
12. მკითხველების წერილები: გაზაფხულის მხარობელი ია, ნაკადული—ლექსი	30
13. „გაზაფხული“—სიმღერა ნოტებზე—აჩიკოს დედისა	32
14. გასართობი და აისნა	ყდაზე.

წელიწადი მე-XXI № 4 აპრილი 1925 წ.

განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარმართველობის
და ახალგაზრდათა კომკავში. ცენტრ. კომიტ. ყურნალი ბავშვებისათვის.

249

მთიელთა საბავშვო სახლი ტფილისში, სადაც თავმოყრილია ახალგაზრდა ბავშვები,
ინგილო და ფშავ-ხევსურები. ბავშვებთან ერთად მუშაობს ახალი არიან ნებისური
ბავშვების ნათესავეები.

მენახირა

რაც თავი მახ'ოვს, ერთთავად
ნახირს დაუდევდი ეული.
თან ძღვედა, არ მშორდებოდა
შიმშილ-წუურვილი წუეული.

ვხედავდი ჩემსა ტოლებსა,
სწავლობდენ ანა-ბანასა;
სკოლაში იარებოდენ
და ეძლეოდენ ლხენასა.

მე კი შორიდან ვუშვრდი,
შწარედ მიცემდა ვულიო,—
შწუეოდა სწავლა, სინათლე,
შწორებთან სისარულიო.

—

ახლა კი ეამმა ჩამოჭკრა,
დადგა წანატრი ხანაო,
სკოლაში დაიარება
სხვაც ბევრი ჩემისთანაო.

კავიგე ქვეყნის აუ-კარგი,
 ვიცან მოყვარე, მტერიო,
 ველარ დაგვჯახნის უკმესად
 ბატონი, მღუდელი, ბერიო.

სელში გვიჭირავს ლამზარი,
 გვინათებს საუკლ გზასაო,
 ჩუენი შრომით და ძალ-ღონით
 თუითონ მოვუკლეთ თავსაო.

აღარბფერი გვიჭირს რა,
 მთლად შეიცვალა სანაო;
 სკოლაში დაიარება
 სსვაც ბეგრი ჩემისთანაო!

დ. ელიოზიშვილი.

პირველი დღე სკოლაში

ნათელა დედამ პირველად წაიყვანა სკოლაში.

პატარა იყო ნათელა, ძაგრამ ის კი იცოდა, რომ სწავლა უნდა დაეწყო. ამიტომ არც უტირია, როცა იგი დედამ მასწავლებელ ქალს ჩააბარა და სკოლაში დასტოვა.

მასწავლებელმა ნათელა სამცხადინო ოთახში შეიყვანა.

— ბავშვებო, :ი ერთი ახალი ამხანაგაც!.. გაიცანით.

ბავშვები სისხარულით შეეკებენ ნათელას, გარს შემოეხვივნენ და სახელი ჰკითხეს.

— ნათელა!— უპასუხა მან და უცნობი მეგობრები შეათვალიერა.

— მეც ნათელა მქვია!— სთქვა ერთმა და გვერდში ამოუდგა.

— მეც ნათელა ვარ!— წამოიძახა ახლა მეორემ და პირველის გვერდით დადგა.

— მეც ნათელა!— გამოჩნდა მესამე და ნათელების რიგში ჩადგა.

— რამდენი ნათელა უოფილა ჩვენს სკოლაში!— იუყირეს ბავშვებმა და ტაში დაჰკრეს.

— მამ, დავითვალათ!— უთხრა მათ მასწავლებელმა. ახალმოხულო ნათელა, დაითვაღე, რამდენი ნათელა ხართ?

ნათელა მიუბრუნდა მეგობრებს, გააშვირა თითი და დასთვალა:

— ერთი... ორი... სამი...— მერე შესედა მასწავლებელს და უპასუხა:

— სამია, მასწავლებელო!

მასწავლებელს გაეცინა. ბავშვებმაც ერთი ყვილი ასტეხეს:

— თავისი თავი დაავიწუდა! თავისი თავი დაავიწუდა!—

გაისმა ვეულა მხრიდან.

ახლა ნათელაც მიხვდა შეცდომას. დარცხვენილად გაიდიმა, მიიტანა თითი გულთან და წარმოსთქვა:

— ნათელა— ოთხი!

ამ დღიდან ნათელას ბავშვებმა „ნათელა-ოთხი“ დაარქვეს.

ლეო ქიაჩელი.

I

3ატარა ფესიკო ესოძი დათამაშობდა. იქვე შორიხლოს ბებიამისი იჯდა და ისუის ჭკუებს შუესსაჲდა, რომლებიც შუანით შემოსილ ესოძი საუუარლად დაქუქუებდენ.

გამოხნდებოდა თუ არა შემოხვეული მტაცებელი ფრინველი, შუემსი იმ წამსვე „ჭაიო“-თი და კედლებსუ ჯოხის რახუნით გააფრთხოდა.

— ფესიკო, ბები, მოდი ჩემთან! — დაუძახა ბებამ.

ბავშმა მამინვე მასთან მიიბინა.

— ლა გნებავს, ბებილო?..

— ბებია გუნაცვალოს, მე წანვალ და ციუ წუაროს მოვიტან. შეკი ჩემს მოსულამდე ისუის ჭკუებს უდარაჯე: თუ

მტაცებელი გამოხნდეს, შეუძახე და გააფრთხოებ.

— კი, ბები! — უთხრა და სადარაჯოზე შეეცვალა.

II

როდესაც წუაროსუ წამსვლელი ბებია ესოს მიეფარა, ერთმა ახალგაზრდა ქორმა ისეთის სისწრაფით ჩამოუქროლა ფე-

სიკოს სამწესოს, რომ არა თუ ფესოს შევძლო მისი მთა-
 სლოების შეტეობა, თვით კრუსმა იხუმაც კი მამინ იკრძო-
 ებედურება, როცა თანავარმა

სამც, ჭუკი ჩაჭბლუვა კლან-
 ჭებით და ჭაერში ააწიალა.

კრუსმა შეიღების და-
 კარგვის სიმწარით სამინე-

ლი „უახვასი“ მოართო.

შემინებული ჭუკები გაიქცნენ, საითაც გზა ნახეს, სოვი-
 ერთებმა ცისე-სიმაკრეში — დედის ფრთებ ქვეშ შეაფარეს თავი.

გამწარებული კრუსი ხან ერთი ჭუკისკენ გაეკანებოდა შე-
 საფარებლად, ხან შეორისკენ.

— ცემი სიკვდილი! —
 სოქვა ფესომ, — რაღა ვუთხლა
 ბებიას!

ქორმა ჭუკები მძლავ, მა-
 ღლა აიტაცა და ტეისაკენ გა-
 ეძართა.

III

ბებია რომ წუბროდნ ში-
 ნისკენ მოდიოდა, გზაში უეც-
 რად რაღაც რბილი საკვანი და-
 ეცა თავსე და „ჭუიჭუ“ დაიძნა.

შემკრთალმა ბებერმა თავ-
 სე ხელი იტაცა და ხელში
 შერჩა ისვის ჭუკი, რომელ-
 საც ცალი ბარკალი მალსე
 გაკაწრული ჭქონდა.

— ხემი ისვის ჭუკი! —
 სოქვა ბებერმა და მძლავ აისედა. მან დაინახა ჭაერში შერო-
 ღავი ქორი და შინისაკენ გაეჩქარა.

IV

ქსომი ჩასულმა ბებერმა დაინახა ფესიკო, რომელსაც სელში ჯოხი ეჭირა და მძლავრ იურობოდა.

ბებერმა დასთვალა და სამი ჭუკი დააკლდა. გაცეცხლეული მივარდა ბავშვს, წაავლო მკლავში სელი, ცალი სელით ჯოხი მოიმარჯვა და დაუუვირა:

— კოკო, რა მოკანდე მე შენ? რა უეავი ჭუკები?! რათ გაატანე ქორს ჭუკები? ბავშვა ჯოხს სელი შეუშვირა. მის თვალეში სასოწარკვეთილება ჩანდა.

შემინებულმა შესძახა:

— ბები ალ მომიკედეს, მე ალ გამიტანებია!.. თვითონ წაიკვანა...

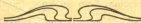
ჭუკების დეკარგვით ბრახმორეულ ბებერს სიცილი წასკდა, მოღერებული ჯოხი გადაავლო და ბავში გულში ჩაიკრა, მერმე უბიდან ამოიკვანა თავისი ჭუკი, რომელიც კსაში ქორს კაყარდნოდა,

აიღო და ფესიკოს გადასცა.

გაკაწრული ბარკლის დანახვასე ფესიკოს ცრემლები წასკდა. „ცემი სიკუდილი!“ სთქვა და ჭუკი ჯერ გულში ჩაიკრა, მერმე ბებიის მოცემული მძლავრო დაადვა და იარა ღამეზად შეუსვია.

გ. ლომთათიძე.

ახლად ამწვანებულ ველზე მოხდენილად კოაწიაობდენ
სასხასა შელამაზებული ევაუილები.

ბაია, თქროსძირა, ღიღილო, ქრისტესისხლა, უკადრისა,
ლაშქარა — ერთი-მეორეს ემეტოქებოდენ სილამაზით...

მათში ეაუახოები მაინც გაიჩნეოდენ.

ინინი ისე გაფანტულიყვენ სღუასაზეთ ძღეღეფარე, ღაღა-
ნა ევაუილებში, როგორც სახეაქინქდილებული ბავშები.

იქვე კელამწუტა ასკილიცა ჭევაოდა...

მეტად გულნარიანი რამ იყო, ინადით საესე.

ჭმურდა ეაუახოების მოძნობლობა.

მუდამ კუმტად გადმოჭეურებდა.

ამ დროს ველზე გამოჩნდენ მოკასკასე ბავშები და გარე-
მო უფრო დაამძვენეს... ააქიენეს...

ასკილს გაუხარდა მათი მოვლენა...

ეაუახოებს უფრო მოუუკლავ გულსაო, — იფიქრა და კეს-
ლით გადასძახა:

— ამდგ, ეაუახოებო, დაკიდგათ თვალი!.. თქვენსე უკე-
თესები გამოჩნდენ... ბავშები გჯობიან...

იმათ ნაუარდი შეუძლიათ — თქვენ უძრავები ხართ.

მათ სიმღერა იციან — თქვენ არა.

— რა ექნა, რადა ხარ ნიადაკ ზენი ძვირის მთქმელი? —
ძიუსაუვედურეს ეაუახოებმა... — ავი მესობელიც კი ამომავალი

მშეაო, ნათქვამია, და შენ მშეობის გაწევას არაუნა კთხოვს, —
 კულს რომ მანც არ გვიკლაგუე მსამიანი ენით! ამოდ სცდი-
 ლობ, შეგვაჯავრო ბავშები... ისინი მართლაც საყვარლები
 არიან... განა შენა გვაგართ, რომ შურით დაგდნეთ, და-
 ვილიოთ...

კიდევ ბევრს იჭარტალებდა ასკილი, მაგრამ მას ბოროტ
 ფიქრთა დენა შეუწუვიტა ბავშების აღტაცებულმა კრიაშულმა...
 მთ ვეკლა ვვავილები მოვერიფათ და ახლა ეაუანოებისკენ
 მორბოდენ...

— შენი გულინა, შენი!.. ეაუანოებს დასედეთ, ეაუანოებს...
 თითქოს თავისუფლებისათვის დაღუპულ მებრძოლთა სი-
 სნდი გაცოცხლებულა და ეაუანოებად ამოდაღანებულაო, — ისე
 მომსიბლავად ეელეკლაობენ ვვავილთა შორის...

— საოცარია, არავითარი მებაღე არა ჰქონუნავს მათსე...
 არაუნ უვლის... ასე ტურფანი კი არიან... თითქოს ნამით კი
 არა, მსუეე რმით იევენ ნანკურები და ნანსარდნი...

— გენაცვალეთ... გენაცვალეთ, ეაუანოებო!

რამდენიმე ბავშმა დაჭკოცნა კიდევც...

— ახ, რომ შეიძლებოდეს ვეკლა ეაუანოსთან მისულა და
 მისი გადაკოცნა, არ მოძბეზრდებოდა...

სიამოვნებისგან ათროლდენ ეაუანოები...

დაე, მოსწუვიტონ ბავშებმა...

მათთან სიკვდილი ურჩევნიათ ამ ინადიან ასკილთან მე-
 ნობლობას...

დ თურდოსპირელი.

ლეკენდა და სინაგვილა

(ვუძღვნი ნინო ნაკაშიძეს).

ბავშვები უდარდელად თამაშობდნენ ტბის პირას...

სპირად, ძლიერ სპირად მოსდიოდნენ ჩხუბი...

მთი გულები არ იყო დაურდნობილი არც

რამეკე და არც ვინმეკე...

ბუნებამ არ ისურვა ასე...

ტბის სედაპირზე ამოტევივდა ქალი, უწმინდესი გულით
და სიუვარულიანი თვალებით.

ბავშვები ჩააცქერდნენ მას...

მთი გულები შეიკრნენ ერთად და მიიჯახება ამ ქალის
გულთან.

მაგრამ...

ერთმა წამოიძახა:

— ამხანაგებო! ჩაუცქერდეთ ქალს გულის სიღრმეში,
მაცთური არ იყოს.

ქალმა სიუვარულით და სინასით გადაშალა თვისი ძვე-
თქავი გული, რომელსედაც ეწერა: სიუვარული, სიძარტლე
და სათნოება.

ბავშვებმა იცნეს თავიანთი უმწიკველი მოკეთე.

და ამის შემდეგ ბავშვთა გულები დაურდნობილია ამ ქალის
გულზე, როგორც სიძარტლე...

* *

ეს ლეკენდა ჩემი ფანტაზიის ნაყოფია.

მაგრამ...

ჩაუკვირდით ამას:

ეს ლეკენდა სინამდვილეა.

პატარა მემასუნე.

— მამა, მამილა, გენაცვალე, მეც წამოიყვანე ჩაღაქს, —
ესეუწებოდა პატარა უიკლა მამას.

— კარგი, შეილო, კარგი, სულ წაგიყვან; იმ ქაღაქს-
საც გაჩუენებ, ვნახოთ, რა მოგემატება.

კარგა ხანია მათე ქაღაქს დადის, მაწონს ჭეიდის. მარ-
ტო მძწას რომ შეჭეუროს, ოჯასს ვერ შეინახავს. იმის მე-
ზობლებიც ასე იქცევიან, ზოგს შემა მიაქვს ქაღაქში, ზოგს
ნახშირი და ზოგს ვინ იცის კიდევ რა.

მათე მაწონს აწეიდის ქაღაქელებს. არც ბევრი რამ სჭირ-
დება ამისთვის: ერთი ძველი სურჯინი, ოციოდე ქოთანნი და
ნახამკდარი ვირი.

რმეს ზოგს თავის პროხისას იყენებს, ზოგსაც მესობლე-
ბისაგან ეიდულაბს.

აი ახლაც ოცი ქათანი ჯარისკაცებით ჩამწერივებულია
 ოთახის კუთხეში, — მაწონი მზად არის.

გიგლა დიდ სამხადისძია. თავის ტოლ-ბიჭებს უკვე ჩამო-
 ურბინა და ასარა ახალი ამბავი: სვალ მამახემს ქალაქს მი-
 ვდგეო.

— აბა, ბიჭო, ფრთხილად იუზვი, თვალები არ ავიჭრე-
 ლოს ქალაქმა და ეტლმა ან ავტომობილმა არ გაკსრი-
 სოს, — თავმოძწონედ ეუბნება ნიკო, რომელიც გიგლასავით
 მხოლოდ რვა წლისაა, მაგრამ მამას ბარე სამჯერ ჭეოლია ქა-
 ლაქში.

მამალს ჯერ ზირველადაც არ ევივლა, რომ მათემ გიგლა
 გაბღვიბა.

გიგლა ზირველ დამახებასევე წამოსტა: თურმე, დიდი ხა-
 ნია ღვიბავს და მამის დამახებას უცდის.

გიგლამ მარდად ჩაიცივა, ახალ ქალამნებში გამოეწეო.

შორს მიდის გიგლა და ქალამნებიც ისე შეიკრა, რომ
 გზაში არ ეღალატა. თან მამის სიტყვებიც ასსოვს:

— კარკმა ვაჟაცმა დილით ისე უნდა შეიკრას ქალამა-
 ნი, რომ დაღამებამდე თასმა არ შეესნასო.

აკერ შეკაზმული ვირიც გამოიყვანა მათემ.

მორჩილი რამ იყო ლურჯა. თითქოს გრძნობდა, რომ
 დიდ სამსახურს უწევდა ღარიბი კლეხის ოჯახს და მეტად სი-
 ნიღისიერად ასრულებდა თავის მოვალეობას. თითო-ოროჯა-
 ვერ თუ წამოიეროყინებდა თავისი ბარაქიანი ხმით, თორემ
 იმის ზირიდან ქვეყანაზე საუფედური არაფის გაუგონია.

ხუმრობა საქმე სომ არ არის უოველდღე ამოდენა გზის
 გაულა, ისიც ისეთი მძიმე ტვირთით.

მამა-შვილი გაუდგეს გზას.

სოფლის ბაღებს რომ გასცილდნენ და უანებს მიუახლოვ-

დენ, ირპარაჲა, ცას თითქოს ცეცხლი მოჲკიდაო. აქა-იქ გაფანტული ღრუბლები დიდრონ ნაკვერჩხლებივით ღვიოდენ.

— დღეს სიცხე იქნება, — შენიძნა მამამ.

გიკლას სიცხისა არ ეშინია. ოღონდ კი ქალაქი ნახოს, მეტ გაჭირვებასაც გაუძლებს.

მზე ამოცურდა. მის სხივებს მხიარულად გაეთამაძა ცელქი ტოროლა და თავისი წკრიალა სმით დაბარღვა დილის სიხუმე.

ქანებში აქა-იქ შვეერძაც ბანი მისცა ტოროლას.

მინდორს უხვად მოჭყენოდა ვუაფილები. ათასფრად გადაძლილიყო მისი ფართე მკერდი.

გიკლამ მშვენიერი თაიგული შეჭკრა.

აკერ ქალაქიც გამოჩნდა. უსარმახარ ადგილსე გადაჭიმულიყო, შორიდან ისე მოჩანდა, თითქოს რაღაცა ბურუსში გახვეულიაო. სახლები ერთი-მეორესე მიურილიყო.

მაღე მამა-მვილი განაპირა ქუჩაში შევიდენ.

— მაწონი, მაწონი, — დაიძახა თავისი მაგარი სმით მათემ.

— კარგი მაწონი, ძროხის მაწონი, — მეორე ქუჩიდან გამოეხმაურა მას მეორე შემწვნიე.

მათე და გიკლაც მეორე ქუჩაზე გავიდენ. ეს ქუჩა უფრო ფართე და სუფთა იყო. აუარებელი ხალხი ჯიანჭველებივით ირეოდა, სოკი ქვეითად მიდიოდა, სოკი ეტლით და სოკიც ავტომობილით. ავტომობილები ისე ღრიალებდენ, თითქოს ზღაპრული დევებიაო.

გიკლას გაახსენდა ნიკოს გაფრთხილება და, ცოტა არ იყოს, ეშინოდა ქუჩიდან ქუჩაზე გადასვლა.

ვევლასე ძალიან კი აკვირვებდა ის, თუ როგორ შესხვევია ამ ხმაურობას ღურჯა. ის ეურსაც არ ანძრევს, თითქოს ვერაფერს ამჩნევს თავის გარშემო.

— მანონი, მანონი,—ვეირის მათე.

მისი ხმით გათამამებული გიგლაც შექმნისხებს თავისი წკრიალა ხმით:

— კარგი მანონი, მანონი.

— როგორ ჭედი, ბიჭო, მანონს, — ეკითხება გიგლას ვიღაცა ქალი ფანჯრიდან.

გიგლამ არ იცის, რა უნახუხოს. ის ჯერ იმდენად გამოცდილი მქმანვნი არ არის.

მამა აწვდის გიგლას ქოთანს.

— აუტანე ე-მაგ კიბესე! — ეუბნება გიგლას.

გიგლას არაფერისა არ ეშინია. მამა იქვე ჭეაფს, დაესმარება, თუ გაუჭირდა რაჟე; ის დიდი ხანია ქალაქში დადის და იქაურებს კარვად იცნობს.

გიგლა თამამად აღის კიბესე, ქოთანი მიაქვს.

კარი გაიღო. წინ ჰატარა თეთრი გაბურძენილი ძაღლი გამოსტა, მქმანვნი დაჭეუვა ისეთი წვრილი ხმით, რომ გიგლას სიცელი წასკდა. ასეთი ძაღლი არ უნახავს, იმისი როგორ შეშინდება. ის თავისი შესობლის დიდ მურასაც არაფრად აგდებს. გიგლას სახრე ზურგში აქვს გარტობილი, თუ მურასთანა ძაღლი გამოსტა ოთანადან, ისე კადუჭერს სახრეს, რომ თვალებს დაუბნელებს.

— ეს ცხვრის მანონია, ბიჭო.

— ჩვენ ცხვარი როდისა გეაფს! ეს ჩვენი ჯეირანა ძროხის მანონია.

— დედა, დედიკო, რა კარგი თაიგული უჭირავს, მივიდე, დედიკო, — ესევეება მეტის ქინიანობით ცრემლმორეული ჰატარა გოგონა დედას.

— აჰა, უავილეები ე-მაგ გოგოს მიეცი, — აწვდის გიგლა თაიგულს. ნუ ტირი, გოგო, ნუ ტირი, კიდევ ჩამოგიტანს! გიგლამ მამას აბაზიანი ჩამოუტანა.

ახლა ის უფრო თამამად გაიძხინის:

— პროსის მწონი, კარგი მწონი! მამას აღარ აცლის ვეირილს.

აღარც ქუჩაში გადასვლისა ეძინია.

— რა ზანტად მიდის ე ჯერანა! — ეძღურება გიგლა ლურჯას.

მუადღემდე მამაშვილმა თითქმის მთელი ქალაქი შემოიარეს. გიგლას მეტად მოეწონა ძალაღი სახლები, ტრამუაი, ქვით დაფენილი ქუჩები. ძალაღ სიღრმე რომ გამოიარა, კინაღამ აუჭრელდა თვალები.

აკერ ერთ დიდ ქარსანას მიუხლოვდენ. საუსმობის დრო იყო. გამურული მუშები გარეთ გამოეფინენ.

გიგლას უფროსი ბიძაშვილი ილიკო აქ, ქალაქში, მუშაობს ერთ-ერთ ქარსანაში. ვინ იცის, იქნებ ის ახლა ამ მუშებშია, და გიგლა კი ვერ ამჩნევს.

გიგლას ვეკლასე მეტად ერთი ძალაღი, ლამაზი შენობა მოეწონა, ზედ წითელი დროშა ფრიალებდა.

— ეს თეატრი უოფილა, — ეუბნება მამა.

გიგლას ძალიან უყვარს თეატრი. სოფელში რამდენჯერმე დაესწრო წარმოდგენას. იმას კადაწვევტილი აქვს, როცა გაიზრდება და ქალაქის ქარსანაში ჩადგება სამუშაოზე, არც ერთ წარმოდგენას არ გამოსტოვებს.

ნამუადღევს ისევ სოფლის გზას გაუდგენ მამა-შვილი.

თანამგზავრები ბევრი ჭეხუდათ: ზოგს შუა გაუვიდა, ზოგს ნახშირი და ზოგს კი მწონი.

სიცხით დათენთალი კლესები ზანტად მიაბიჯებდენ.

ჯერ საღამოს სიოს არ დაებერა, რომ გიგლა და მამა-მისი უკვე შინ იყვნენ და მადიანად შეეცვოდენ სადილს.

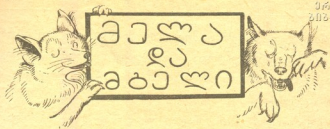
საღამოზე გიგლა ტოლ-ამხანაგებს უამბობდა ქალაქის ამბებს.

სახერხი ქარხანა

ხე-ტუის სახერხი ქარხანა
 მტკვრისა ნაპირზე გრიალებს,
 უსარმაზარი ბორბალი
 ელვის სისწრაფით ტრიალებს;
 ბორბალზე კარმეორტეპული
 დუკდი გველივით სრიალებს,
 და ხერხი ბასრი კბილებით
 დიდრონ ხეებს ჰკვეთს, წკრიალებს!
 აკერ მდინარე მოდელავს,
 შედიხედ მოსდევს ტიუს ტივი,
 და მტკვრის დონიერ ტალღებზე
 ვით ნაფოტს, გააქვს ტიუტივი.
 ტივზე მეტიურს მდერიან,
 საჭეებს ეჭიდებიან...
 ჰა, შემოსცურეს ქაღალქში...
 უცებ ნაპირთან დგებიან.
 ნაპირზე დამკლავებულნი
 მუშები ეკებებიან,
 ტიუს შლიან, სასიდ ვაკონით
 ქარხნისკენ ეზიდებიან.
 ქარხანაში კი მუშები
 ვინ აქ და ვინ იქ ტრიალებს,
 ხეებს აწვდიან მანქანას,
 ხერხი ხერხავს და წკრიალებს.
 ვინ ცუცხლს აჩაღებს ღუმელში,
 ბორბალი გრეკინავს, გრიალებს,
 ისმის მუშური სიმღერა,
 შრომის ჰანგები წკრიალებს.

(ზღაპარი)

მელამ მთელი ტყე შემოირბინა. ერთი ბუჩქიც არ გადურჩა გაუნსრეკავი, მკრამთაჲსი საკბილო ვერაფერი იშოვნა. ბოლოს სერსს მიმართა. იფიქრა: მოდი თავს მოვიძვედრუნებ, ვუბუებს ლეში ვეკონები და როცა დამესვევიან, ერთერთს მანც ვიკდებ ზირშიო.

ასეც მოიქცა. დაწვა კლდის ზირას, რომ უკანიდან მონადირე ან მკელი არ მიჰპაროდა, ზირი კი ტეისკენ ჰქნა და თვალები მობეურტა.

ვუბუებმა მალე შეამჩნიეს კლდის ზირას გდებული მელია. ჯერ მოშორებით დასხდნ და დაუწყეს თვალთვლება. რა ნახეს, რომ მელა არ ინსროდა, მიუხსლოვდნ და გვერდით აუარ-ჩაუარეს.

მელამ სუნთქვაც კი შეიკრა, რომ ვუბუებს მართლა მკვდარი ჰგონებოდათ.

ერთი გულადი ვეაზი მუცელზე დააჯდა და ჩაუნისკარტა. მელა არ განძობა: უნდობა, რომ ვეაზები გათამამებულიყვნენ და თავსუდაც დასხდომოდენ. მაშინ ერთ-ერთი უთუოდ მისი ლუკმა განდებობდა.

უცბად ერთმა ვეაზმა რაღაც უცნაურად დაიურხტალა. მის ხმაზე ვეაზების მთელი გუნდი წამოიძულა.

მელამ იგრძნო სიფათი, სწრაფად ერთ ადღსე ისკუნა და შემოტრიალდა: ნახა, რომ იმ ადგილას, სადაც ის იწვა, მკელი დააცხრა, მაგრამ რაკი მელა იქ აღარ დაუსვდა, თავი ვეღარ შეიკაზა და კლდეზე გადაუარდა.

მელამ მზლიდან დაციხვით გადასძახა:

— ხეძო ნათლიძახო,
 აქ რამ მოციყუნაო,
 მაღალ კლდიდან რომ სტები,
 ტანთვარჯიძობ განაო?

მკელმა მიუგო:

— ხეძო ნათლიდედაო,
 კეძინა კლდეზედაო;
 ვეაზები დაგვკოდნენ,
 მსურდა გადავიძებო!

— დამაცა, მე ქოფაეო, მე განწაგლი ხეძს გადავიძებას! — სთქვა მელამ თავის გულში და ისევ სადილის სამოფნელად გაძუნძულდა.

იმ დამეს მელიამ გზირიანთ ბაბაღეს საქათმეს ძირი გამოუთხარა, ერთი დედალი იქვე გადასახსლა და ერთიც მეორე დღისთვის მოიძარაგა.

როცა მელა ტვეში მეორე დედალს შეეცყოდა, თავს მკელი წაადგა და ტვებლად დაუწყო ლაპარაკი, რომ რამე დაეცინცლა:

— ჩემო ნათლიდედაო,
 სისბარ სადილსედაო;
 შენი შვილების გასრდას,
 ჩემთვის რას გაჭებდავო?

მელიამ მიუგო:

— გზი¹ იანთ ქვრივს ბაბაღეს
 ქათმები ჭეჯეს ბეგრიო,
 თვითონ ძლივს დაღასღასობს,
 ხანტია მის გერიო...
 სჭამე, რამდენიც გინდა:
 ვინ არის დამძღველიო?

ცბიერმა მელიამ კარგად იცოდა, რომ ორი დედლის და-
 კარკვის შემდეგ მას თოფით დაუეზრებულდებოდენ.

მკელმა დაუეზრა მელიას და იმ დამეს ბაბაღეს საქათმი-
 საკენ გახწია. ბაბაღეს გერი საქათმესთან იყო ატუსული და
 მელიას უდარჯებდა.. შემოესმა თუ არა ფაჩუნი, მკელს თო-
 ფი დაახალა და ფესში დასჭრა.

თოფის სმაზე აღაუღაღდენ ძაღლები და გამოეკიდენ ნა-
 დირს. მხოლოდ ღამის სიბნელის გამო გადაურჩა მთი მკელი
 გუგუდავი.

ერთხელ მელამ საჭმლისთვის ცუნცულის დროს გაიგო, რომ მინდიანთ საქროს მუხნარში ღორის ფარა ამოურევია რკოსე.

იფიქრა: ფარაში რომ შევერიო და გოჭი მოვიტაცო, ან საქროს თოფის წერა გავხედო, ან მისი ძაღლებსა; მოდი სადმე ბუჩქში ჩავიძაღები და რომელი გოჭიც მომიხსლოვდება, იმას ვიშურებულებო.

ასეც მოიქცა. ძაღვ ერთი თამაში გოჭი მიადგა იმ ბუჩქს და, რკოს ჭამით გულგასურებულმა, ძირსვეწას ძირს დაუწყო ჩიჩხა. მელამ გოჭს ზირი სტაცა და მოჭკურცხლა.

გოჭის ჭევირილზე გამოეკიდენ ძაღლები. მელამ ჯერ ტუვის ნაშრობზე*) გაიქცა. რა დაჭხედა, რომ ის არის უნდა წამოეწიონ ძაღლები, მათ ცხვირ წინ თვალის ერთ დასამსახმებზე მარჯვნივ შეტრიალდა. ძაღლები კი მირბიან წინ!..

ვიდრე ისინი გონს მოვიდოდენ, მელამ თავს უშველა.

გაუიდა სამშვიდობოს მელა და არხეინად დაუწყო გოჭს შექცევა. სად იყო, სად არა, გამოჩნდა მკელი და მოფერებით მიმართა:

— ჩემო ნათლიდედაო,
 მოველ სადილსედაო;
 დღეს მშიერი დავდივარ,
 ჩემთვის რას გაჭებდავო?

მელიამ მიუგო:

— საქროს გაღმა მუხნარში
 უდგას ღორის ფარაო;
 ეს გოჭი მას მოეტაცე,
 ჩემთვის ესეც კმარაო:
 მუდამ გარჯა-ხერსი სჯობს
 თხოვნას კარდაკარაო!..—

*) ნაშრობი—შეშის და ფიჩხის თრევით გაკვალული გზა ტყეში.

მკელმა იფიქრა, თუკი ჩემსე სუსტმა მელიამ გაბედა გოჭის მოტაცება, მე კი რატომ ვურ მოვახერხებო?

წავიდა მუსნარისაკენ. რა წამს დორის ფარა დაინახა, მაშინვე შიგ შეერია და ერთ მსუქან ბურაკს ეპკურა.

ჯერ ფარიდანაც არ იყო გამოსული, როდესაც ძაღლები ეცნენ და ბურაკი გააგდებინეს.

გარბის მკელი და მისდევენ ძაღლები, მაგრამ აბა სად გაეცევა სამ ძაღლს? მისი ტანი მელანსავით მოქნილი არ არის და კისერიც მთლად გაძეპებული აქვს; ამიტომ სირბილის დროს მელანსავით უცბად მოტრიალება არ შეუძლია, რომ მხარი იცვალავს და ძაღლებს გზა-კვალი აუბნიაოს!

ძაღლები ძაღუ წამოეწიენ მკელს და სწვდენ მას ქათიბს. როცა ჯიჯვანით გული იჯერეს, ისევ ფარას მიაშურეს.

მომაკვდავ მკელს თავს წაადგა მელია, კუდი კაბის კალთასავით მარცხენა თათსე გადაიგდო, მარჯვენა კი თვალებთან მიიღო, ვითომ ცრემლების მოსაწმენდად, და მიუსამძიმრა.

— ჩემო ნათლიძამო,
 სიფათს შეხვდი განაო?
 გავიგე, რომ ძაღლებმა
 გგლიჯეს განდაგანაო:
 ბოროტ კაცსა სულ მუდამ
 ბოროტი სდევს თანაო!.. —

დ ძეძამიძე.

ბოსტანი

პიესა ერთ მოქმედებად

მოქმედი პირნი:

1. გომბეშო.	8. სტაფილო.
2. კურდღელი.	9. ბოლოკი.
3. კალია.	10. ჭარბალი.
4. მერცხალი.	11. ბავშვები.
5. კომბოსტო.	12. კიანჭველები.
6. კომბოსტოს პეპელა.	13. კარტოფილი.
7. წიწმბატი.	

(სცენა წარმოადგენს ბოსტანისთვის მომზადებულ ცარაულ დაბარულ ადგილს. შუაში ორი ახლად გაშლილი ნუშის ხეა, ცოტა მოშორებით შიგნის ნაკადული).

კალია. (ფარდის ახდის დროს ორ ნახტამს გააკეთებს წინ). ძალიან დავიღალე ხტუნვით. არაფერი არ არის, ნაადრევი სტუმარი ვარ! (გადახტება აქეთ-იქით, ისევ ძველ ადგილს მიყვება). ოდნავ გათბა თუ არა, მაშინვე თვალები გავაჭყატე, წამოვიწიე, გამოვიხედე, ზამთრისაგან დამაგროლი გარეთ გამოველ, დაბუხული ფეხები მზეზე გავითბე და ჩემებურად ხტუნვა დავიწყე. რამდენი ხტუნვა მინდა, რომ მოუსვენარ ფრიონველს არ ჩავუღარდე. გუშინ ის ის იყო, მერცხალმა კინალამ ჩამკრანისკარტი! როდის იქნება, რომ აქ ყველაფერი ამწვანდეს! ყველაზე ძალიან ბოსტანში სადგომის მოწყობა მიყვარს. (ისმის სმურსობა. კალია გადახტება უკან და დაიშლება. შემოცვივან სმურსო იარაღით, უფრო კი თხუბებით, ბავშვება (ათა)

1-ლი ბავშვები. (სიმღერით) ვის უნახავს გაზაფხულზე როგორ სთესავენ ბოსტანს?

2-ნი (სიმღერით). გვინახავს და კიდევ ვიცით, ასე სთესავენ ბოსტანს. (შესაფერი ვარჯიშავს შეიძლება).

ბავშვები. (ერთად) წამოდით ჩქარა, ბავშვბო, გავიქცეთ, სარწყავები მოვიტანოთ და ჩვენი ბოსტანი მოვრწყოთ. ჩქარა, ჩქარა (მარბიანს). (სცენაზე ჩრება ორი ბავშვა — კოტე და ვახტანგ, მოწაფენი, 7 — 8 წლისანი).

კოტე (მიუბრუნდება ვახტანგს) — წამო კლასში, წამო! ჩვენი მეორე ბოსტანი უკვე ამოსულა იქ. მოდი, ამოვაძროთ რამე და აქ მოვიტანოთ.

ვახტანგ. არა, კოტე, როგორ შეიძლება, რომ სხვისი ნაშრომი გავაფუჭოთ! არ იქნება!

კოტე. მართლა არ იქნება ვახტანგ! ნეტა როდის ამოვა. მე, იცი, ზრდაში დავეხმარები. ამოძვრება თუ არა, მაშინვე ამოვწვევ.

ვახტანგ (იციხის) რა უოფილზარ, ამხანაგო, არ იცი, რომ თუ თვი-თონ ნება-ნებად არ ამოვიდა, ფესვებს დაუზიანებ და მერე სულ აღარ ამოვა? კოტე, აბა უფრო იდევენ თვალყური ბოსტანს და მაშინ ყველა-ფერს მიხედები, გეკოდინება. წამო, ახლა ამხანაგებს მივეშველოთ (ბავშვები გაუღვენ. შორს მათა სიამღერა ისმის. სცენაზე დასწვდება. ისმის ნე-ღა მუსიკა. სცენა თანდათან ხათდება. ნეღის რხევით სხვად-სხვა მწვანედი აჩნდის).

წიწმატი. დაეჩქარე, პირველად მე ამოვძვერი მწვანე კაბით! რა კარგია სითბო, გაზაფხული, სიხარული! ნეტა ჩქარა სხვებმაც თავი და-მიკრან. ჩქარა, ჩქარა ამოდით. (ამოიწვევს ბოლოკა და სხვებაც თანდათანო-ბით მიუწვებიან. მალე შეეჯა ბოსტანი ამწვანდება. უკვლახი ერთად მდევან).

ბოსტანი. (ერთად).

ბოსტის წყარო, ცელქი წყარო,
 მოჩუხჩუხე, მორაკრაკე,
 და მის წყრიალს, ხმატკბილ ჩხრიალს,
 სიხარულით ვისმენთ ყველა.
 წყარო მღერის მორაკრაკე:
 — გამარჯობა, ბოსტანოო,
 თვალყურუნა ზურმუხტებო,
 კეკლუცნო და ლაღებოო!
 ყველა ერთად ვუპასუხებთ:
 იღღგრძღღე, მოყვარეო,
 გულგაშლილი გეგებება
 მთელი ჩვენი მოგვარეო!

(დაუქრძებიან. ამ დროს მოფრინდება შერდხადი).

ბოსტანი. (ერთად, სიამღერათ). — მერცხალო, ჩვენო ლამაზო, რად უწყრები ჩვენს ბოსტანს? მოგვიყვი, გვითხარ ყველას, ბავშვებმა ხომ არ გაწვალეს?

მერცხალი (სიამღერათ).

— არა, ჩემო მეგობარო!
 თუმც წარსულ წელს გაგვამწარეს,
 მაგრამ ახლა კარგის ქცევით
 თავი თვისი შეგვაყვარეს.

წიწმატი. (შერდხადს) ჩვენო მოყვარე! ყველაზე მეტად შენ გვარ-თობ და გვახარებ. ბულბული ჩვენთან სულ არ მოდის. ხანდახან მხო-ლოდ ჩვენს ზევით ახლად გაშლილ ნუშს ან ბალს თუ დაუნისკარტებს.

ერთხელაც არ იქნება, ჩამობრძანდეს და გული მოგვიხილოს და ეს აბე-
 ხარი ჭია-ლუა მოგვაშოროს.

ბოლოკი. შენ, დაიკო წიწმატო, მართალი ხარ. ბუღბუღს ჩვენ
 არ ვუყვარვართ.

სტაფილო. თქვენ, ეი, ბენძღერებო, რაებს ამბობთ? არა გრძნობთ,
 რომ უშნოები, უღამაზონი ხართ? ბუღბუღი აბა თქვენ ყურადღებას
 რათ მოვაქცევთ!

წიწმატი. გაჩუმდი, ხუტუტა სტაფილო, შენ ასე გულგატეხილი იმი-
 ტომა ხარ, რომ მიწაში ხარ ჩამძვრალი და სითბოს, სიხარულს ისე ლა-
 მაზად ვერა გრძნობ

კართოფილი. (ბუზღუჩით). გეყოფათ ლაპარაკი! აბა (შეიბრუნდება
 შერცხაღს) წიწმატის კაბას დააკვირდი, როგორ დაკუწულია? ისა სჯობს,
 რომ შერცხალი არ შეაწუხოთ ცულ-უბრალო ლაპარაკით.

წიწმატი. აი დახედე, შერცხალო, ჩემ ლაშა კაბას! გუშინ დამი-
 კრეს, ისე გავეწარდი, ბევრი გიყვირე, მაგრამ ვერ გაიგე — ნაფარდობ-
 დი კამარაში; ალბად, ბუღბუღს აკეთებ, არა?

შერცხალი. (შხარუღაღ). ბუღბუღს ვაკეთებ, მთელი დღე თავბრუ
 მეხვევა, სად ტალახი უნდა მოვიძებნო, სად თივა და ბუღბუღი. ჩქა-
 მინდა ბუღბუღი მოვითავო, და შერე შემოღვამამდის, სანამ ამ დიდთავა
 კომბოსტოს ამოიღებენ, თქვენთან ვიქნები.

კომბოსტო. (გაჭყურებულად) დიდთავა! შენა? შავო, შავო!

ბოლოკი. გეწყინა, შენმა მზემ, ვითომ მართლა აგრე არ იყოს!
 გავსივებია ეგ უბედური თავი!

შერცხალი. მშვიდობით, აბა, კარგად იყავით! ეცადეთ, რომ ნა-
 კლები თქვენგანი დააკლდეს ბოსტანს. (შიფრანჯს).

კომბოსტოს 4 პეპელა (შეშლიან შწყობრად, ცუკავენ, შემდეგ კომ-
 ბოსტოს ძირში შიამაღებან. ჩამოცხება. ისმის კენესა).

ბოსტანი. (ერთად) რა საშინელი სიციხეა! ვიწვით, ვიწვით, ნეტა
 ერთი ბეწვა ცვარი მაინც იყოს! ბავშებო, სადა ხართ? ნუთუ ერთხელ
 მაინც არ მოგვიგონეთ. ბავშებო, სადა ხართ! ნუთუ არ გებრალებით!
 დაგეთესეთ და ბოლოს ასე უპატრონოდ დაგყვარეთ, ერთხელ მაინც
 მოგვიგონეთ.

ბოლოკი. თქვენც მოგცლიათ. ნუთუ არ იცით, რომ ყველა ბო-
 სტანებზე, რომელიც კი ითესება მთელ დედამიწის ზურგზე, ყველაზე
 საცოდავი არის სკოლის ბოსტანი, გაუნოყიერებელ ნიადაგზე დათესილი
 ბოსტანი. უჰ, როგორ მეტრუკება ფესვები! რა ტანჯვაა უნაყოფოდ! ამ
 ოხერმა მანე ბალახმა სულ გამოგვაფიტა გული.

ჭარხალი. თქვენ მაგას სჩივით და მე კი არ მკითხავთ, რა უბედუ-

რობაში ვარ? იმის გარდა რომ უწყლოდ ვკენები, წელში აც მოწყვეტილი ვარ, რადგან ჩემის ნებით ამოსვლა არ დამაცადეს.

ბოსტანი. (ერთად). ჩვენც ასე დავგვრანჯეს. წყალი, წყალი!

ჭიანჭველები. (გამოდან და ირუიან. ზოგ მათგანს საკაღა მიაქვს, ზოგი ზორწიალებს ჭიანჭველის დამსახსიათუბელა შაქარით (შეიძლება ჭიანჭველების ვარჯიშიც) ჭიანჭველები ტრიალით ამაღებან, ჭიანჭველების რიცხვი კოსტაუმებზე დაშოკადებული — 2 — 8-დის).

ბოსტანი. (ერთად). ვიწვით, ვიწვით!

გომბეშო. (გამოდის ხტუნვით ტლანქი, თვალბუკადმოვარკლული. შექუჭებიანი გომბეშო მღერის).

ოლამის მეხრეს მეძახიან,
 პატარა ვარ, სულ პატარა,
 გომბეშო ვარ, ბოსტნის მცველი,
 მიყვარს, მიყვარს მწვანე ველი!
 ავიჭრები ხტუნვით კვალში.
 ვინც თვალს მომკრავს, ამბობს გულში;
 გომბეშოა, ბოსტნის მცველი,
 ბოსტნისა მეგობარი!
 წვიმა დარზე უფრო მიყვარს,
 ღრუბლებითა დატვირთული,
 მასთან ერთად დილის ცვარი,
 მოციმციმე, მოელვარი.

კომბოსტო. რა კარგია! ჩქარა წვიმა მოვა და ცოტათი მოვსულიერდებით.

წიწმატი. გაჩუმდით, აბა გაიხედეთ, ვინ მოდის!

ბოსტანი. (ერთად მღერაან).

ყურდაცკვეტილი, დიდთვალა,
 ბოსტანში დასკუპულიყო.
 ახრამუნებდა კომბოსტოს,
 ახლად რომ ამოსულიყო!
 მის სათვალთვალოდ პატრონი
 ლობესთან ატუზულიყო,
 თოფს უმიზნებდა ფეხებში,
 რომ იქვე წაქცეულიყო!

კომბოსტო. (დაინახავს კურდღელს, რომელიც მისკენ მიდის). — ეი, სად მოცანტალებ, შე დიდყურა, შენა!

კურდღელი. კარგი ერთი, აბა ეგ რა სათქმელია! მაშ სად წავიდე, როცა შენზე გემრიელს და კარგს ვერსად ვპოვებ, აბა ერთი მი-

თხარი? წაივდე ტყეში და იქ ამოვირთვა სული? მე კი არ მინდა ჰაერის ჩაყლაპვა? დილა-საღამოს ცოტა ხნობით ვბედავ გამოსვლას, თქვენთან სტუმრად მოსვლას და მაშინაც ასეთი ამბით მზედებით?

წიწმატი. მაშ როგორ გნებავს, შენ ურდიდა, შენა? ერთი ისე მაინც იარე, ნუ გვქელავ შენი ტლანქი ფეხებით;

კურდღელი. აბა სწორედ ეს მიყვარს კიდევ, რომ ვაღვამ ფეხებს და ვახრამუნებ გემრიელ კომპოსტოს ფოთლებს!

ბოსტანი. (ერთად). შენ კი გაჰკრი, ახანდე, ხანდახან რომ სულ გვქელავ! მერე ხომ წელში გადაწყვეტილები მთელი დღე ღამ გტირით!

კურდღელი. (გაჯაგრებული). თქვენ რატომ მადლობას არ შეტყვიით, რომ სულ ყველას სიცოცხლეს არ გისპობთ?

ბოსტანი. (ერთად). უყურეთ, დებო, რა თავებდია! მაინც რას გვემართლები, რას გიშავებთ, შე წუწყო, შენა?

კურდღელი. მიყვარხართ, ჩემი ღამაში ყურების მზესა! აბა რა გითხრათ ამაზე მეტი?

კომპოსტო. ისე შენ შეგიყვაროს არწივმა, როგორც შენ ჩვენ გიყვარეართ!

ბოსტანი. (ერთად). შენ კი არ გიყვარეართ და, თუ სწორედ გვათქმევინებ, ჩვენ ღამაში კომპოსტოს პეპელებს ვუყვარეართ, რომელნიც ნაზად დაგეტრიალებენ, გველერსებიან. საცოდავნი ღამის ფერფლად იქცენ, ასე დაგეტრიალებენ, ფოთოლსაც კი არ გვიბრუნებენ!

კურდღელი. (იციან) თქვე უფნურებო, ისინი ხომ კომპოსტოს პეპელები არიან. არ იციან, თქვენთვის რა ზიანი მოაქვთ იმათ! ისინი ხომ გემრიელ ღამაში კომპოსტოს ფოთლებზე მძივივით სდებენ კვერცხებს, მერე იქიდან გამოდიან საზიზღარი მატლები, რომელნიც გიწყულლებენ გულს, ავად გხდიან.

ბოსტანი. (ერთად). სტყუი!

კურდღელი. არა, არა, ჩემმა მზემ! მაშ არც ის იციან, რომ ჩემზე, მახრა კიაზე და პეპელებზე უფრო დიდი მტერი ადამიანია, რომელიც მოვა და ძირიან ფესვიანად მოგთხრისთ?

ბოსტანი. უჰ, რა საშინელებაა! ისა სჯობიან, რომ უწყლოდ დაეიხოკოთ. (ისმის ბავშვების სმუნობა).

ბავშვები. (მონათნ წინსაფრებათ). უჰ, როგორ გაზრდილა ჩვენი ბოსტანი! რამდენი ხანია არ გვიჩახავს. მოდით, ბოსტანი ამოვიღოთ! (ბავშვები იღებენ ბოსტანულს. ვეკლავურა ირევა).

თ. ჩერქეზიშვილი.

ჭრელი ზეპელა

(მწერების გარდაქმნა-მეტამორფოზა).

ოჰ, რა კარგია ზეპელი ფრენა. სევიდან დავეურბე ამ წგანებულ ველს, ათასფეროვან ევავილებს. როდესაც პომესურვება, დავუდები იმათ კობტა ფერად კვირგავინსე, და ჩემი ზატარა სორთუმიტ ვწუწნი ჩემთვის მომსადებულ ტბილ წვენს. მსიერულად და ბედნიერად ვგრძნობ თავს. ცოტა ბავშებისა ბეძინია. მემტერებთან, მოვწონვარ და უნდათ დამიჭირონ.. აკერ ახლაც მქამის იმათი სმაურობა. ვაიჰე, დამინახეს! აკერ წითელხალათა ბიჭი მიუბრუნდა თავის ამხანაგს და ეუბნება: „უეურე, რა ლამაზი ზეპელაა! წამო, დავიჭიროთო“. ბავშებმა მოიხადეს ქუდები და ჩემსკენ გამოიქცენ, მაგრამ, უკაცრავად, მე სწრაფად გავფრინდი და დავჯექი ჩემსაგით ჭრელ ევავილზე, ფრთები ისე შევიკეცე, რომ სუთლად იმ ევავილს დავემსგავსე. ბავშებმა ევლარ შემამჩნიეს, დამიწვეეს ძებნა და დადონებულნი გაუდგენ კასს.

მე თავისუფლად ამოვისუნთქე. კიდევ კარგი, რომ გადაურჩა.

ევავილის გვერდზე ზატარა რე მოდიოდა.

ნიაჰმა დაუბერა, ევავილი გადაიხარა რუსკენ და მე წველში გამოაჩნდი. მართლა რა ლამაზი ვეოფილვარ: წითელი, აკურის ფერი ფრთები შავი ხალებით, წინა ფრთებზე თეთრი წინწყლები და კარმეო მქრალი არშია, დიდრონი თვალები და გრძელი, წვრილი უღვაძები.

მაგრამ საიდან გამოვედი ასეთი ლამაზი?

მასსოვს, ზატარაობისას ჩემ ძმებთან ერთად ჭინჭარსე

ვცხოვრობდი და იმის ფო-
თლებით ვიკვებებოდი. ვეე-
ლანი ზისლით გვიუწრებ-
დენ. ბავშვები რო დაგვი-
ნახავდენ, იტყოდენ სოლმე:
„ფუ, რა მარტიანი ჭინ-
ჭარიაო“. მასსოვს აგრეთვე,
ცოტა რო მოვიხარდე,
ჭინჭარსე დავლოლა ვდი და
სარბად ვჭამდი იმის ფო-
თლებს. ერთსეულ ბავშვები
მოდოდენ ჭინჭრის და-
საკრეფად. ერთ ზატარა
ქალს უნდოდა მოეწუვიტა

ის ჭინჭარი, რომელსედაც მე ვიჯექი. უცებ დამინახა, შე-
შინებელი განსე განტა და შეჭკვილა: „ვაიმე, რა სამაგელი
ჭიაა!“ ქალის ვვირილსე მომიხსლოვდა ორი ბიჭი და შინ-
ჯვა დამიწუეს.

„მართლა, ბიჭო, რა სასიხდარია, შავი ბურმკლიანი.
ეს ვეთეული ზოლები კი ლამაზი აქვს, მაგრამ მაინც სამა-
გელია“, — თქვა ერთმა.

„მოდო, კატო შევაშინოთ“, თქვა მეორემ, ჯოსით ხმი-
ლო და ზატარა ქალისაკენ გამაქანა.

„ვაიმე, ნუ მომაგდე“, დაიუვირა კატომ და გაიქცა. მე
შემეშინდა, ორად მოვიკეცე, ჯოსიდან ჩამოვკორდი და ჭინ-
ჭრებში მივიძალე. ვიცხოვრე კიდევ რამდენიმე ხანი და უცებ
ძილი მომერია. ავლოდდი ხესე, გავედი ერთ ტოტსე, ამო-

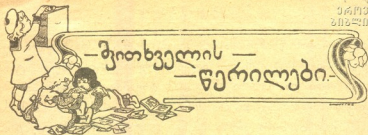
ვიღე ზირიდან წმინდა ძაფი, მივები ტოტსე და სედ ჩამოვე-
 კიდე. შემდეგ ფეხების საშუალებით შემოვიხვიე მთელ ტან-
 სე ეს ძაფი და შიგ გავეხვიე. ამ მოვეითალო ძაფის ზარკი
 ჩამოკიდებულმა მაგრად დავიძინე. არ ვიცი, რამდენი ხანი შეძი-
 ნა, მე მკონი, ორი კვირა მინც გასტანდა ჩემი ძილი. რო-
 დესაც გამოვიღვიძე, ვიგრძნე, რომ სული მიკუბდება, ჰაერ-
 სე მინდა გასვლა. გამოვწიწვინე ჩემი ძაფის ზარკი და გამო-
 ვედი გარეთ. მაგრამ სულ სხვა გუნებასე გამოვიღვიძე. აღარ
 მინდოდა დოდვა, ჰაერში ფრენა მინდოდა. გავინპერი და
 ვიგრძნე, რომ ფრთები მაქვს. ფრთები ცოტა დაჭმუჭნულიყო
 ზარკში, მაგრამ ერთი-ორჯერ დავიქნიე და ისინი გასწორ-
 დენ. მას შემდეგ მსიარულად ვნახარდობ ჰაერში. სძირად აღა-
 მიანისაგან მესმის: „საწული ჰეჰელა! მოკლე სიცოცხლე
 აქვს“. რა ვქნა! სანამ ვარ, ბედნიერი ვარ და შემდეგ... შემ-
 დეგ ჩემი შვილები იქნებიან. მე უკვე კაერცხებს ვღებ. რად-
 განაც მე ზატარაობისას ჯინჯრის ფოთლებით ვიკვებებოდი,
 ამიტომ კვერცხებს ჯინჯარსე ვღებ. ჩემი უმსგავსო მურები
 შიშპილით არ დაიხიცებიან. მაგრამ არ მინდა სიკვდილსე
 ფიქრი.

მიუვარს სიცოცხლე, ევაფილების სიმშვენიე, იმათი
 ტკბილი წვენი.

ნუ მახლებთ ხელს! ბედნიერი ვარ!

ე. ჩერქეზიშვილი.

გაზაფხულის მახარობელი ია

გაზაფხულია.

ბუნება ევაგონს.

მინდა ია ვნახო. დავეძებ.

და ბა დავინახე, ერთ დიდ ბუჩქთან მთელი ზღაპი ღურ-
ჯად გამოიუურება.

მე გული ამიძვრდა.

ერთმა იამ ნახად გადმომიჩურჩულა:

— ნუღარ მოიწვენ, სომ სედავ, გას-ფხულდა. ბუნება
ამწვანდა, ახლა დრო აღარ არის დადონებისა. არა, უნდა სულ
მსიარულობდე!

მე ეს ლამაზი ევაული მოეწვიატე, ჩავიკარ გულში და
სინარულით გავიქეცი მინისაკენ.

რა წვალში ჩავდე.

უოველ დღე წვალს ვუცვლიდი და ვუვლიდი ს-უვარელ ევაუილს.
გაჟიდა ორი დღე.

ევაუილმა ჭკნობა დაიწყო, მაგრამ რაც უფრო ჭკნდებოდა,
იმდენად უფრო მეტ სურნელებას ჭფანტავდა.

დავლონდი, მიუუახლოვდი იას და შევეკითხე:

— იავ, სავვარულო იავ, მათხარი, რა გინდა და ეველა-
ფერს აგისრულებ, ოღონდ ნუ დაჭკნები. სიკვდილის ზირას მი-
სულმა იამ კანკალით მიძასუნა:—თუ გინდა ჩემი სიცოცხლე,
ჩქარა წამიუვანე ტეეში ჩემს და-მმებთან, დედასთან ჩქ...ა...რა...
კი...უ...ღე...ბი... მე კანკალმა ამიტანა. დავტაცე ხელი მო-
მაკვდავ ვევილს და გავიქეცი ტეეში.

მიუუვანე თავის დედას.

ია ხაზრგი მიწაში და ზღერსით გამოვეთხოვე.

მეორე დღეს ისევ წავედი ტუეში იის სახანავად. მინდოდა გამეგო, გამობრუნდა თუ არა იგი. გულის ფანჯრალით მივირბინე მასთან და ვნახე, რომ... ია მოძვედარიყო.

დავეძმე მის წინაშე და ტირილით მივმართე:

— ძაძატიე იავ, ძაძატიე... მე შეკონა, მე რომ მისა-
როდა შენი მოწვევება, შენც გაგისარდებოდა. ახლა კი ვსე-
დავ უოველივეს...

ამის შემდეგ არც ერთი უვაჟილი აღარ მომიწვევებია, მხო-
ლოდ მათი სახმო სურნელებით ვტკებები.

მეორე ჯგუფის მოწაფე ცილა ჩხვიძე.

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

ამწვანებულ ველთა შუა

მიჩქრიალებს ნაკადული,

ათასგვარი უვაჟილებით

მორთული და მოკანშული.

მხეილით და გულის ძგერით

მირბის, მიხტის ქვიდან ქვებზე,

სან ვერცხლივით გამოანდება

ამწვანებულ მინდორ-ველზე.

თავის კიე და ცელქ ტალღებთან

გაუძართავს საუბარი,

მის ნახ დუდუნს ტკბილად ისმენს

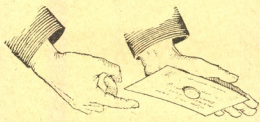
არემარე, მთა და ბარი.

მე-9 შრომის სკოლის მოწაფე

სოფიო ბერძენიშვილი.

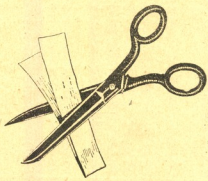
ქართული
ენობის ენციკლოპედია

ხელის გულზე ქალაქის ნაკერი დაიდევინ; ქალაქს ზევიდან ფული დაადე, როგორც სურათზეა ნაჩვენები, და ერთის წკიპურტის შემოკერით ქალაქი ხელს მოაშორე, ფული კი ხელში შეგჩრჩეს.

დავ. კარბელი.

ახსნა № 1, 2 შარადების: ზამთარი. აკაკი,

ამოცანის მოკვეთე ქალაქის ზოლი და გადასკერი, როგორც სურათზეა ნაჩვენები.

1925 წ.

მიიღება ხელის მოწერა საქმაწვილო დასურათებულ ეოკულ-
თვიურ ქურნალებზე:

მცირეწლოვ. „ნაკადული“ მე-XXI წ.

მოზრდილ. „წითელი სხივი“

ხელის მოწერა მიიღება წლიურად.

„ნაკადული“	გადაგზავნით		3 მ. 50 კ.
„წითელი სხივი“			5 მან.

ცალკე ნომერი	}	„ნაკადული“	30 კაპ.
		„წითელასხივი“	45 კაპ.

მისამართი: ტფილისი, რუსთაველის გამზირი, განათლების სახალხო ეო-
მისარიატი, „ნაკადულისა“ და „წითელი სხივის“ რედაქცია.

რედაქტორი—ხარედაქციო კოლეგია.

